

Białka gliadynowe pszenicy jako czynniki chorobotwórcze w alergii pokarmowej

Wheat gliadin proteins as pathogenic factors in food allergy.

J. Waga, J. Zientarski, A. Chmielewska, W. Dyga, E. Czarnobilska, K. Obtulowicz

1 . Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy

2 . Uniwersytet Jagielloński – Collegium Medicum

Wprowadzenie

Gliadyny stanowią grupę białek zapasowych pszenicy charakteryzujących się znacznym, genetycznie uwarunkowanym, polimorfizmem i są zaliczane do ważnych alergenów pokarmowych. Przypuszczalnie istnieje związek pomiędzy zróżnicowaniem budowy fizykochemicznej poszczególnych frakcji białkowych gliadyn, a ich immunoreaktywnością. Weryfikacja tej hipotezy jest przedmiotem naszych badań.

Cel

1. Określenie właściwości alergogennych gliadyn pochodzących z różnych genotypów pszenicy 2. Opracowanie metod eliminacji białek immunoreaktywnych drogą modyfikacji genetycznych 3. Określenie, w jakim stopniu zastosowane modyfikacje mogą przyczynić się do zmniejszenia potencjału alergogenności pszenic.

Metodologia

Materiał roślinny stanowiły odmiany uprawne oraz linie mieszańcowe pszenicy zróżnicowane pod względem składu frakcji białek gliadynowych. Białka ekstrahowano z mąki lub z pojedynczych ziarniaków 0,15M roztworem NaCl, a następnie 70% roztworem alkoholu etylowego. Celem oznaczenia składu frakcji białkowych oraz właściwości immunoreaktywnych stosowano metody rozdzielania elektroforetycznego A-PAGE i SDS-PAGE, test ELISA z wykorzystaniem surowic pacjentów uczulonych na gluten oraz punktowe testy skórne.

Wyniki

Wyniki testu ELISA wybranych odmian pszenicy, różniących się pod względem składu frakcji gliadyn, świadczą o istnieniu wysokiego, naturalnego potencjału zróżnicowania właściwości immunoreaktywnych w tej grupie białek. Z kolei badania linii doświadczalnych zawierających null allele genów kontrolujących syntezę niektórych gliadyn wykazały znaczną, około 30% redukcję immunoreaktywności w stosunku do linii kontrolnych. Analiza oczyszczonych frakcji α , β , γ , $\omega 5$ i $\omega 1.2$ gliadyn dowodzi silnego zróżnicowania aktywności immunologicznej, przy czym aktywność białek w grupach $\omega 5$ i $\omega 1.2$ była znacznie większa niż w grupach α , β i γ . Wyniki testu ELISA były zgodne z wynikami punktowych testów skórnych.

Wnioski

1. Polimorfizm gliadyn jest związany z ich immunoreaktywnością wyrażoną jako zdolność wiązania przeciwciał IgE obecnych w surowicy pacjentów uczulonych na gluten 2. Zróżnicowanie aktywności immunologicznej gliadyn ma podłoże genetyczne i uzasadnia celowość badań nad wytworzeniem genotypów pszenicy o obniżonym potencjale alergogenności drogą rekombinacji genetycznych 3. Eliminacja najsilniej immunoreaktywnych białek pszenicy może mieć praktyczne znaczenie zdrowotne, obniżając ryzyko alergii pokarmowych w przypadku osób uczulonych na białka glutenowe.